

נציבות תלונות הציבור על שופטים

תאריך: כ"ז סיון תשס"ח
30 יוני 2008

תיקי תלונה: 74/04 ואח'

חוות דעת 14/08

זימון הנציב בפני הוועדה לבחירת שופטים

1. האם ניתן לזמן את נציב תלונות הציבור על שופטים (להלן – הנציב) בפני הוועדה לבחירת שופטים בעניינו של נילון שניתנה החלטה לגביו בנציבות?

הנציב הוסמך על-פי חוק לטפל ב"תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות בדרך ניהול משפט על ידם" (סעיף 2 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 (להלן – החוק)). במסגרת תפקידו, מוסמך הנציב להמליץ לשר או לנשיא להביא בפני הוועדה הצעה לסיים את כהונתו של שופט או להמליץ ישירות לוועדה לסיים כהונתו של שופט (סעיף 22(ה) לחוק).

2. בהתאם לאמור בסעיף 24(ב) לחוק יסוד: השפיטה ובסעיפים 7(ד) ו-14 לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984 קבעה הוועדה כללים לסדרי עבודתה בהליך העברת שופט מכהונתו (כללי השפיטה) (סדרי העבודה בעניין סיום כהונתו של שופט לפי החלטה של הוועדה לבחירת שופטים), התשמ"ז-1986 (להלן – כללי עבודת הוועדה)). הכללים קובעים, כי הוועדה או ועדת משנה הממונה על-ידיה רשאית לשמוע את דבריהם של אנשים היכולים לחוות דעתם בעניין הצעה לסיים כהונתו של שופט שהובאה בפניה (סעיפים 5, 7 לכללי עבודת הוועדה). נראה, אם כן, כי כללי עבודת הוועדה מבססים את הזכות להבאת עדים בהליך להעברת שופט מתפקידו, כחריג לכלל לפיו "חקירת עדים היא תופעה נדירה במסגרת ההליך המינהלי, לרבות בשימוע" (י' זמיר הסמכות המינהלית ב (1996) 820).

3. אלא שאין באמור בהכרח כדי להכשיר זימונו של הנציב בפני הוועדה בהליך זה. זאת לזכור, כי החוק והפסיקה מסייגים מתן עדות על-ידי הנושאים בתפקידים מסוימים, בעיקר אם אלה תפקידים שיפוטיים או מעין שיפוטיים. כך, רווחת בארץ הגישה כי אין מעידים שופט בעניינים הנוגעים לתפקידו כשופט ושבהם טיפל מסגרת פעילותו כשופט. הדבר נובע, בין

היתר, מן הצורך להגן על עצמאות השופטים, על מעמדם של בתי המשפט ועל אמון הציבור בהם (י' קדמי על הראיות (1999) 402; רע"א 3202/03 מדינת ישראל נ' חגי יוסף, פ"ד נח(3) 541, 546).

4. כן נקבעו גם סייגים להעדתו של בורר. "אין עדותו של הבורר כשרה או קבילה לפרש את פסקו, להוסיף עליו או לגרוע ממנו, או לסתור את הכתוב בו" (ע"א 633/75 מדינת ישראל נ' מאיר הלוי, פ"ד לא(3) 339, 346). גם העדתו של מומחה-יועץ בבית הדין לעבודה סוגיה למקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שירשמו. "מומחה-יועץ אינו עד, וחוות-דעתו אינה בגדר עדות "לטובת" אחד הצדדים. לבעלי הדין אין זכות קנויה לחוקרו בחקירת שתי-וערב, ובית הדין איננו נענה לדרישה לזמנו לחקירה כזאת אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו... מינוי כמומחה-יועץ רפואי מטיל על הרופא המתמנה תפקיד ציבורי בעל אופי מעין-שיפוטי" (בג"צ 2874/93 קופטי כמאל נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד מח(2) 673, 680).

5. המשותף לאלה הוא התשתית הרעיונות, הרואה את הנושא בתפקיד שיפוטי או מעין-שיפוטי כסמכות אובייקטיבית וניטרלית, שאין להעמידה על דוכן העדים בעניין בו טיפלה מתוקף סמכותה, פן יעורער, בכך, מעמדה ככזו ואמון הציבור בה. בדומה, בעניין בו הוגשה עתירה נגד מבקרת המדינה לא הועמדה היא על דוכן העדים ועמדתה נמסרה לבית המשפט כחוות דעת כתובה בלבד (בג"צ 4914/94 טרנר נגד מבקרת המדינה, פ"ד מט(3) 771). יודגש, כי הדבר לא הוסדר בדבר חקיקה, אלא עניין שבפסיקה, בה נקבעו הכללים האמורים והנורמות הראויות לעניין העדתם של נושאי תפקיד כאמור.

6. עקרון זה יפה, מקל וחומר, גם לענייננו, מקום בו מדובר בטיפול הנציב בעניין ליקויים שנמצאו בהתנהגות או בהתנהלות שופט. הנימוקים שהועלו לעיל לעניין אי-העדת נושא בתפקיד או מעין-שיפוטי, יפים גם לנציב בהקשר לטיפולו בליקויים שנמצאו בהתנהגותו או התנהלותו של שופט. יש בהעמדת הנציב על "דוכן העדים" כדי לפגוע שלא לצורך במעמדה של הנציבות בעיני הציבור. עם זאת, אין בכך כדי לחסום הגשת מסמכים או חוות דעת שהוכנו בנציבות או לקבל את חוות דעתה של הנציבה בדרך שהוועדה תמצא לנכון, שלא על דרך של מתן עדות, כאשר עומדת על הפרק התנהגות והתנהלות הנילון שעניינו טופל על-ידי הנציבות (ראו והשוו מגבלות שהוטלו על העדת שופט: רע"א 3202/03 מדינת ישראל נ' יוסף, פ"ד נח(3) 541, 555-556).

7. סוף דבר, ניתן במקרים חריגים לזמן את הנציב לוועדה לבחירת שופטים, לבירור נושאים העולים בוועדה, בהקשר להפסקת כהונת שופט על-פי המלצת הנציבה. אלא שככלל, אין לאפשר חקירתו, משל היה עד רגיל בפני הוועדה.

בכבוד רב,

ט' שטרסברג – כהן
נציבת תלונות הציבור על שופטים